lide arv ta eestvõttel tõusis kolmelt kümnele, andis suveti kiriklas õpetust koolmeistrite ettevalmistamiseks, korraldas kiriku juures koolilõpetanute teadmiste värskendamiseks nn. pühapäevakooli ning asutas koolilastele raamatute muretsemiseks paar raamatu- ja rahakassat. Lisaks varemini mainitud töile avaldas M. eesti keeles anonüümselt „Üts Jut katte ma meeste waijel" [Tartu, 1813], milles käsiteldi aktuaalseid kirikuelu jm. küsimusi. See töö on M-i ilukirjanduslikkude palade hulgas esileküündivamaid.

F. Oinas, G. G. M. (E. Kirj. 1935, nr. 12). *T.*

***MARTINA I'ro** (kodanikunimega **Irina Luik**), rahvalaulik, sünd. 29. IV 1866 vkj., elab (1939) Petseri v. Kolovina külas.

Satseri ja Petseri vallavalitsuselt saadud andmed.

MARTINSON, Ernst, vt. **MURDMAA.**

***MARTNA Mihkel**, ajakirjanik ja poliitikategelane. M. omandas tsunftimeistri tiitli 1892. a. alguses Tartus ja oli otsitumaid meistreid eriti toamaalimise alal. Tartu maalermeistrite tsunft kustutas M. oma nimekirjast alles 1912. — A-l 1905 kaitses M. sots.-dem. partei tsentralistlikku suunda P. Speegi (vt. ka *Suppl.*) jt. föderalistide vastu. — Maapaoaastail Berliinis tegi M. kaastööd ka K. Kautsky ajakirjale „Neue Zeit" ja koostas Max Grunwald'i poolt juhitud marksismi eraseminaris saksakeelse töö 8-tunnise tööpäeva kohta (see ilmus 1924 eesti keeles). Aug-s 1910 võttis M. sots.-dem. partei Tallinna osakonna esindajana osa II Internatsionaali kongressist Kopenhaagenis. — M. oli ka IV ja V Riigikogu abiesimeheks ja võttis aug-s 1928 ja okt-s 1931 osa parlamentidevahelise uniooni kongressist Berliinis ja Bukarestis. A-l 1931—32 oli ta Eesti Sotsialistliku Tööliste Partei keskkomitee esimeheks. Ta ei harrastanud aga eriti jooksvat parteilist pisitööd, vaid nägi partei ülesannet esijoones eesti töötavate kihtide marksistliku teadvuse ja ühiskonnakäsituse süvendamises. Seetõttu sattus ta elu lõpul üha teravamasse vastuollu reformistlikult häälestatud partei-suundadega ja taunis järsult sotsialistide osavõttu koalitsioonivalitsustest. Hoopis tihedamaks kujunes ta vahekord E. Noorsotsialistliku Liiduga, mille esimeheks oli ta väimees N. Andresen (vt. *Suppl.*). M. oli 1905. a. Seltsi asutajaid (1929) ja selle esimees enda surmani. Tartu ülikool valis ta a-l 1930 70-a. sünnipäeva puhul üldkultuuriliste teenete eest audoktoriks *(dr. phil. h. c.)*. M. oli paar viimast eluaastat sageli haige ja suri 23. V 1934 ukj. Tallinnas (maetud Kose Metsakalmistule). — M. töist väärivad mainimist veel järgmised: aedlinnu propageeriv „Oma kodu" (Tall., [1913]), „Eestimaa autonomia ja Sotsialdemokratia" (Tartu, 1917), „Eesti polgud ja Sotsialdemokratia" (Tartu, 1917), „Politilised parteid" (Tartu, 1917), Soome töölisliikumise ja kodusõja käsitelu „Klassenkrieg in Finnland" (Kopenhaagen, 1918; John Eliel'i varjunime all; ilmunud eesti keeles osaliselt ajalehes „Sotsialdemokraat" 1918), „Tööliste Internatsional — üleilmline tööliste liit" (Tall., 1920), „Elukorteri viletsus ja selle lahendamise võimalused" (*ibid.*, 1927), „Kas oleme edasi jõudnud korteriviletsuse ja puuduse vastu võitlemises?" (*ibid.*, 1930), „Tallinna sündmusi 1905 ja 1906" (*ibid.*, 1930). Koguteoses „Mälestused iseseisvuse võitluspäevilt" I, II (*ibid.*, 1927, 1930) on M. avaldanud huvitavaid katkendeid oma päevikust, koguteoses „1905. a. revolutsiooni päevilt" (*ibid.*, 1931) mälestusi eesti sotsialistliku liikumise algusaegade kohta. Ta rohkest kaastööst välismaistele ajakirjadele väärivad esiletõstmist artiklid Eesti maareformi kohta Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni kuukirjas apr. 1926.

Isikl. saadud andmed; „Rahva Sõna" 1930, nr. 207; „Rahva Sõna" 1934, nr. 40 (K. F[reiberg], A. Oinas, Alma Ast, A. Ostra-Oinas), 41; „Vaba Maa" 1934, nr. 119, 120 ([E.] L[aaman]), 122; Pvl. 1934, nr. 140 jj.; „Sõdur" 1934, nr. 21/22; M. M. 1860—1934 (1935); N. Andresen, M. M. (1936). *T.*

***MASIK (Maasik), Ernst**, majandustegelane, insener, on teotsenud juhtivalt laevasõidu ja kaubalaevastiku üldise arendamise alal ning olnud E. Laevaomanikkude Ühingu asjaajaja ja juhatuse liige praeguseni, a.-s. „Näituse" asjaajaja-direktor 1923—29 ja pärast seda juhatuse liige, Tallinna Laevaühisuse tehniline konsultant 1924—29 ja seejärel tehnilise ala juhataja. Kaubandus-